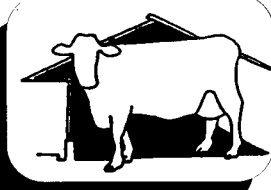

מבנים ומיכון

תאירביצה – אופנה, או אולי פתרון

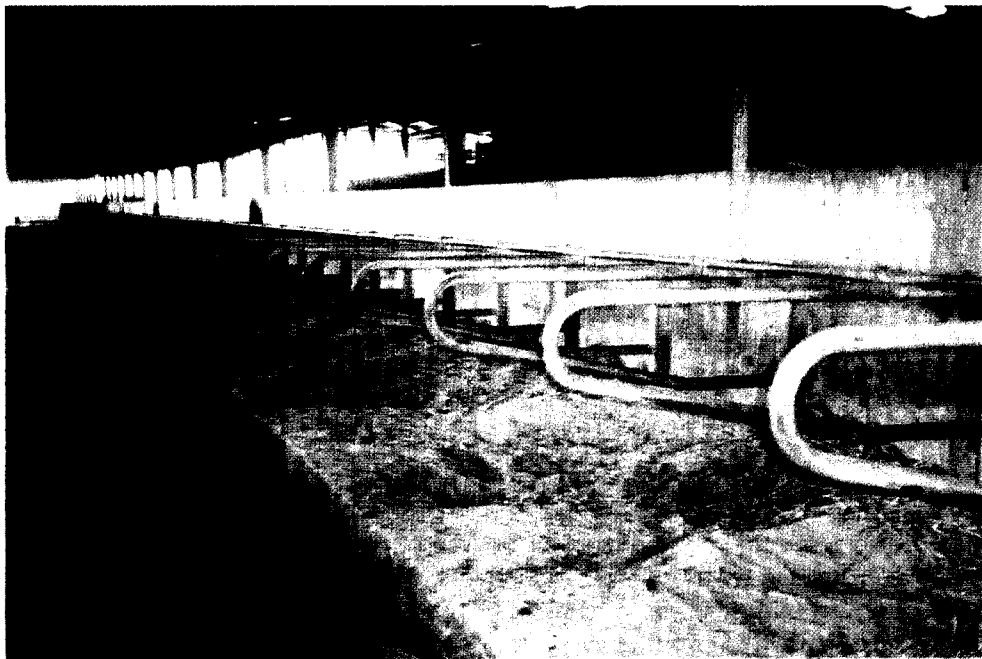
עופר קרול, "החקלאית"

בפרה, ומתבקשת פשרה. שגעון איכות הסביבה שבעקבותיו הכל בטון וצפיפות יביא לידי פרה קצת יותר חולה, צולעת יותר וצרכנית גדולה יותר של תרופות. שגעון התזונה האורגנית תאסור תרופות ותוספים והתוצאה הסופית עלולה להיות חלב ובשר תעשייתיים.

תנאי השיכון של הפרה צריכים לתת מענה לצרכנים שנוצרו. יש צורך בשמירה על איכות הסביבה. אבל לטעמי, יש גם צורך לשמור על הקרקע ולחזור לדשן אורגני ומחזור זרעים. יש צורך בפרה בריאה ונינוחה ויש צורך בחסכון

בראשית היו הפרות במרעה. גידול המספוא והגשתו לפרות הביא בעקבותיו פיתוח שיטות ומבנים לאחזקת הפרות והגשת המזון. מכלאות פתוחות היו החיקוי הראשון למרחב הטבעי, קשירה בעמדות נועדה להגשת מזון וחליבה. הגדלת הצפיפות גרמה לבעיה בפינוי הזבל, והבריחה מהחקלאות המסורתית הפכה את הזבל מדשן ומטייב הקרקע למטרד.

נוחות הפרה מהווה גורם חיוני ביותר בתפוקה, בפריון ועוד. נוחות הרפתן ברפת התעשייתית הצפופה עלולה לגרום לפגיעה

תמונה 1. תאירביצה עם תשתית חול, בתוספת ריפוד בקש.

תמונה 2. תאי רביצה באזור חם ולח (ראה המאוררים) ברפת גדולה.

פלא, משטח זה הפך להיות המפלט העיקרי למרבץ הפרות בלילות הקיץ החמים.

באירופה המושלגת בחורף התפתחה שיטת תאי הרביצה עוד בשנות ה-70. נבנו תאים פרטניים לכל פרה לתקופת החורף; חיפשו ועדיין מחפשים מהי תשתית הריפוד לתא. אבל הקפידו ועדיין מקפידים על חצר פתוחה לימים יבשים ואפילו מרעה כאשר ניתן בקיץ. בצפון אמריקה בשלג ובפלורידה הטרונית והגשומה נמצאו תאי הרביצה כפתרון כמעט יחיד. אלא גם שם עדיין ללא תשובה לתשתית הרביצה, וגם שם מאפשרים יציאה לחצר כשניתן.

תאי הרביצה יובאו לישראל עוד עם הופעתם באירופה ונבחנו לראשונה בתחנת הנסיונות אשר היתה בעכו ונוהלה על ידי משה בלייברג ז"ל. מידות התאים הותאמו לפרות שהיו ובאשר כבר אז "הלכו הפרות וגדלו" נמצאו מידות התאים לא מתאימות והנסיון כשל כשולן צורב. תאי רביצה במידות קפדניות של אורך ורוחב; שיפוע מתאים כלפי פנים התא עם

בעבודה, בחומרי גלם ובהשקעה בתשתית. פתרונות יכולים להיות שונים ומותאמים למקום ולאקלים ולא סביר, שיש רק פתרון אחד ויחיד לכולם. בכל מקרה העקרון המרכזי חייב להיות משולב בין צורכי הפרה לצרכים הפיסיים והכלכליים.

כל פתרון שייבחר חייב להביא בעקבותיו את ממשק התחזוקה והביצוע. בארץ יצרנו מודל של סככה גדולה הנותנת כ-18 מ"ר גג לפרה, מרבץ מרווח עם שיפועים מתאימים לרביצה נוחה וגישה חופשית למזון ולמים. הרעיון היה מעולה, אך הביצוע במקרים רבים רע, מאחר שלא תמיד שומרים על מידת הצפיפות, מרווח העמידה שליד המזון והגישה למים. התוצאה מרבץ רטוב ורע, דלקות עטין ועוד תקלות. בצד הרעיון הראשוני נוצר שעטנו: צמצמו בשטח הגג והגדילו את חצר הבטון. התוצאה, מרבץ פחות נוח בשילוב עם בטון חשוף ורטוב שאינו מתאים לרביצה. בודדים השכילו להעביר את משטח הבטון לצד הרחוק מהאבוס וראה זה

תמונה 3. בכל מקרה, הפרות מעדיפות להשתרע בחצר פתוחה, ככל שמוג האויר והחום מאפשרים זאת.

גם כאן דרושים ביצוע וממשק ללא פשרות. תאי הרביצה הופכים היום לאופנה ולכן חשוב לזכור, שאופנה ככל אופנה אינה עומדת לזמן רב. נראה כי יש מקום לתאי רביצה כברירת מחדל בתנאים של מחסור בשטח, אבל תמיד בליווי חצר קיצית וממשק אחזקה קפדני של תשתית התא. כשניתן ויש מקום, אין לדעתי תחליף למשטח רביצה רחב ופתוח עם שיפועים מתאימים ביחד עם חצר קיצית בצד הרחוק מהאבוס.

מצורפות שלוש תמונות שצולמו באיטליה. האחת מתמקדת בתשתית הרביצה (שילוב של חול וקש) השניה בפרות הרובצות והשלישית כברירת המחדל של הפרות כאשר ניתן להם לבחור וכמעט כולן רבצו בחצר ולא בתאים.

ממשק ריפוד קפדני בבקרה יומית; יחד עם חצר קיצית פתוחה (למגינת לבם של פקחי איכות הסביבה) יכולים להיות פתרון סביר.

כיצד לרפד את תשתית התא? קש יקר ומצריך טיפול יום-יומי, אבל יתכן וישפר את איכות הזבל, בנוסף לאיכות המרבץ. חול אולי לא נוח לפרה, אבל גם הוא מצריך טיפול והשגחה יומיים, אולם יפגע מאד בטיפול בזבל. זבל חצרות יבש מצוין אבל גם כאן, ללא טיפול יומי בתא צפוי כשלון; ומאין יבוא הזבל, אם לא תהיה חצר קיצית פתוחה. מזרני גומי למיניהם ועוד פתרונות, עדיין לא סגור ולא ברור. תאי רביצה יכולים להיות פתרון. אבל גם הם אינם הפתרון המושלם ומתחייב דיון מעמיק בכל מקום ומקום לפני הביצוע. סככת "לכיש" קפדנית בביצוע נראית לי מתאימה יותר, אלא

